odstranění zařízení žalovanou na ní provedených. Základem pravé vlastnické žaloby (§§ 366—379 obč. zák.) je vlastnictví, jež žalobci nedokázali, jak shora bylo dolíčeno. A základem žaloby z domnělého vlastnictví je držení k vydržení způsobilé (§ 372, 374 obč. zák.). K tomu je zapotřebí, by žalobce dokázal, že nabyl držby věci bezelstně, platným titulem a pravým způsobem, jak ustanovení § 372 obč. zák. výslovně předpisuje. Nedokázali-li žalobci, jak shora bylo dolíčeno, ani platný titul nabývací ke sporné částici, schází jim i v tomto směru oprávnění k žalobě.

Čís. 11630.

Zákonnitým znakem žaloby zápůrčí (§ 523 obč. zák.) jest, by jí bylo vymáháno určité p l n ě n í mající právní základ ve vlastnictví žalobce.

Tím, že v žalobě o určení, že žalovanému jako vlastníku domu nepřísluší služebnost, bylo se domáháno i toho, že žalovaný jest povinen to uznati, nepozbyla žaloba povahy určovací žaloby podle § 228 c. ř. s.

Podrobil-li se žalovaný určovací žalobě úplně a bez výhrady, jest tím nejen zjištěno, že mu nepřísluší služebnost, nýbrž i že žalobce má právní zájem na brzkém určení, že žalovanému služebnost nepřísluší.

Neuznal-li žalovaný žalobní nárok jako takový, nepodrobiv se zcela a bez výhrady určovací žalobě, nýbrž uznal-li jen p r á v n í p o m ě r, o jehož určení byl žalován, nevysloviv se o jsoucnosti právního zájmu a o oprávnění žalobce k podání určovací žaloby, musí soud bez ohledu na to, zda byl nedostatek právního zájmu vytýkán čili nic, před rozhodováním o žalobní žádosti zkoumati otázku právního zájmu jako předpokladu žaloby.

Není-li prokázán zájem na brzkém určení, musí býti určovací žaloba zamítnuta nadobro, nikoliv jen pro tentokrát.

(Rozh. ze dne 30. dubna 1932, Rv I 460/31.)

P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e vyhověl žalobě, jíž se žalující družstvo domáhalo výroku, že žalovaná jest povinna uznati, že jí jako majitelce domu čís. 96 v Ž. nepřísluší reální služebnost, podle níž jest žalující družstvo povinno neodnímati dvěma oknům ve zdi zmíněného domu směrem do dvora domu čp. 95 přístup světla ze dvora čp. 95 a vyhlídku do tohoto dvora. O d v o l a c í s o u d žalobu zamítl.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolání, uplatňující dovolací důvod § 503 čís. 4 c. ř. s., není opodstatněno. Především jest si ujasniti, o jakou žalobu v souzeném případě jde. Žalující družstvo domáhalo se v žalobě výroku, že žalovaná je povinna buď uznati, že jí jako majitelce domu čís. 96 v Ž. nepřísluší reální

služebnost, podle níž by žalující strana byla povinna neodnímati dvěma oknům ve zdi domu směrem do dvora domu č. p. 95 přístup světla ze dvora domu č. p. 95 a vyhlídku do tohoto dvora, nebo splniti slib, učiněný dopisem ze dne 30. listopadu 1929 a dáti ona dvě okna opatřiti řádnými mřížemi. Ježto žalující strana od tohoto druhého žalobního žádání za řízení v prvé stolici upustila, prohlásivši je za bezpředmětné, bylo nižším soudům rozhodovati jen o první žalobní žádosti. Podle názoru odvolacího soudu je žaloba s touto žalobní žádostí žalobou určovací podle § 228 c. ř. s. a není žalobou zápůrčí ve smyslu § 523 obč. zák., ježto se žalující strana nedomáhá toho, co je vlastním předmětem žaloby zápůrčí, totiž, by žalovaná byla odsouzena zdržeti se pro příště tvrzených neoprávněných zásahů do vlastnictví žalujícího družstva. Tento názor odvolacího soudu o podstatě zápůrčí žaloby, — shodný s ustáleným rozhodováním nejvyššího soudu a kryjící se zejména s názorem vysloveným tímto soudem v rozhodnutí čís. 6015 sb. n. s., — napadá dovolání tvrzením, že žalobní návrh v tomto smyslu byl by v souzeném případě nemístný a neodůvodněný, ježto se žalovaná podle obsahu a právní povahy služebnosti, o jejíž oduznání jde, pro příště vůbec nemůže dopustiti neoprávněných zásahů do vlastnictví žalujícího družstva. Dovolání míní, že požadavkům § 523 obč. zák. bylo úplně vyhověno tím, že žalující družstvo dokázalo, že je vlastníkem domu čís. p. 95 v Ž. a že si žalovaná osobuje k tomuto domu zápornou služebnost domovní po rozumu § 476 čís. 10 a 11 obč. zák., pročež byl v žalobě učiněn jedině možný žalobní návrh, že žalované tato služebnost nepřísluší a že je povinna to uznati. Těmito vývody není však vyvrácena správnost názoru odvolacího soudu. Žaloba zápůrčí podle § 523 obč. zák. je žalobou o plnění z vlastnického práva, čelící proti tomu, kdo ruší vlastnictví neoprávněným zásahem, a to jiným způsobem, než zadržováním věci. Předmětem žádání takové žaloby je soudní výrok o tom, že žalobcovo vlastnictví je neomezené a že žalovaný je podle způsobu a následků neoprávněného zásahu povinen buď uvésti věc v předešlý stav nebo zdržovati se rušebního činu nebo to i ono. S tímto žádáním lze ovšem spojiti i žádání o zjištění, že žalované straně nepřísluší právo, jež si osobuje. Jest tudíž zákonnitým znakem žaloby zápůrčí, by jí bylo vymáháno určité plnění (navrácení v předešlý stav nebo zdržení se rušebního činu), mající právní základ ve vlastnictví žalobce. Žaloba, o niž jde, postrádá podle svého konečného návrhu tohoto zákonnitého znaku. Podle doslovu žalobního žádání a podle ostatního obsahu žaloby jest vlastním předmětem žalobní žádosti určení, že žalované jako vlastnici domu č. p. 96 v Ž. nepřísluší řečená služebnost, tudíž určení právního poměru. Žalující strana domáhá se ovšem i toho, že žalovaná je povinna to uznati, leč tím nepozbyla žaloba, která jest ve své podstatě žalobou určovací podle § 228 c. ř. s., této své povahy a nestala se žalobou o plnění. Jde-li však o žalobu určovací, bylo podle § 228 c. ř. s. na žalující straně, by tvrdila a prokázala, že má právní zájem na brzkém určení onoho právního poměru. Tomuto požadavku však nevyhověla, jak správně dovodil odvolací soud, jemuž se bylo zabývati z úřadu otázkou, zda jsou splněny předpoklady žaloby určovací, třebaže žalovaná vytýkala tento nedostatek teprve v odvolání. Poukazuje-li dovolání k tomu, že žalující strana v prvé stolici přednesla, že žalo-

vaná dopisem ze dne 30. listopadu 1929 jakož i tím, že částečně splnila požadavky žalujícího družstva, dala na jevo, že si činí nárok na onu služebnost, a že proto byla žalující strana nucena podati tuto žalobu, by bylo docíleno vyjasnění stavu věci, — a spatřuje-li snad v tomto přednesu — ať právem, ať neprávem — tvrzení skutečnosti, dokazující právní zájem žalující strany na navrhovaném určení, přehlíží, že by ani právní zájem o sobě neodůvodňoval ještě žalobu určovací, ježto zákon žádá nutkavý právní zájem, právní postavení žalobcovo musí býti takové, by brzké, rychlé určení právního poměru bylo jediným žádoucím východiskem. V tomto směru nepředneslo a neprokázalo žalující družstvo vůbec žádné skutkové okolnosti, z nichž by vyvěral takovýto nutkavý právní zájem. Zbývá ještě otázka, jaký vliv měla na posouzení rozepře tvrzená submise žalované. Žalovaná v prvé stolici proti žalobě uvedla, že si neosobuje a neosobovala reální služebnost k domu č. p. 95, že se nikdy smluvně nezavázala, že opatří okna ve svém domě mřížemi, a že tudíž nemohla uznati v této příčině nějaké oprávnění žalujícího družstva, ano mu oprávnění to nepříslušelo ani podle zákona, ani podle smlouvy. V souvislosti s tím přednesla žalovaná dále, že tudíž uznává, že jí jako vlastnici domu č. p. 96 nepřísluší reální služebnost toho obsahu, jak je uveden v žalobě, že však navrhuje, by žalující strana byla uznána povinnou nahraditi útraty sporu, ježto žalovaná nezavdala podnět k žalobě. Dovolání spatřuje v tomto přednesu žalované úplnou submisi, úplné uznání žalobního nároku. Kdyby byl tento názor správný, pak by arci takové uznání, vztahující se přímo na žalobní nárok, odnímalo soudu právo i povinnost, aby zkoumal důvodnost tohoto nároku, a to i s hlediska § 228 c. ř. s., neboť podrobila-li by se žalovaná určovací žalobě úplně a bez výhrady, bylo by tím nejen zjištěno, že jí nepřísluší sporná služebnost, nýbrž i že žalující strana má právní zájem na brzkém určení a že je tudíž určovací žaloba přípustná. Avšak v souzeném případě neuznala žalovaná žalobní nárok jako takový, nepodrobivši se zcela a bez výhrady určovací žalobě, jak má na mysli ustanovení § 395 c. ř. s., nýbrž uznala jen právní poměr, o jehož určení byla žalována, nevyslovivši se o existenci právního zájmu a o oprávnění žalující strany k podání určovací žaloby. V takovém případě musí však soud bez ohledu na to, zda byl nedostatek právního zájmu vytýkán čili nic, před rozhodováním o žalobní žádosti zkoumati otázku právního zájmu jakožto předpokladu žaloby, kterážto otázka je pro soud otázkou právního posouzení, nikoli otázkou skutkovou. Odvolací soud tudíž nepochybil, přezkoumav tuto otázku přes to, že žalovaná uznala právní poměr, o jehož určení bylo žalováno, a zamítnuv určovací žalobu jako neodůvodněnou proto, že žalující strana neprokázala právní zájem na brzkém určení sporného právního poměru. Neprávem vytýká dovolání na konci svých vývodů, že, i kdyby zamítnutí žaloby bylo důvodné, mělo se státi jen pro tentokráte, neboť pro takové zamítnutí není důvodu a příčilo by se procesnímu předpisu § 228 c. ř. s. Není-li prokázán zájem na brzkém určení, musí býti žaloba již z tohoto důvodu nadobro zamítnuta, aniž třeba soudu uvažovati o tom, zda žalující straně zůstává vyhraženo, by později žalovala buď o plnění, neb, kdyby se vyskytl potřebný zájem, o určení právního poměru. Neodůvodněnému dovolání nebylo proto vyhověno.